

AGRICULTURA

REVISTA AGRÍCOLA CATALANA

DIRECTOR: AUGUST MATONS

Cap del Servel d'Arbres fruiters de la Mancomunitat de Catalunya

COL-LABORADORS

JOAN AGUILÓ :: LISINI ANDREU :: JOAN ANGEL I
GENIS :: JOAN ARUMI :: LLORENC BADELL :: JO-
SEP R. BATALLER :: GUILLEM DE BENAVENT
LEANDRE CERVERA :: ALBERT DANEÓ :: C. R. DA-
NES I CASABOSCH :: FRANCESC DOU :: M. FAURA
I SANS :: PERE J. GIRONA :: PERE GONZÁLEZ
LLUIS GUITART :: JOAN GUITERAS :: MANUEL
LLENAS :: PERE J. LLORT :: ARNIST MESTRE
CRISTÓFOL MESTRE :: JAUME NONELL I COMAS
FRANCESC NOVELLAS :: VICENS NUBIOLA :: C. OLI-
VERAS I MASSÓ :: CARLES PI SUÑER :: JAUME
RAVENTÓS :: JOSEP M.ª RENDE :: M. ROSSELL I
VILÀ :: JOAN SALOM :: JOSEP M.ª SOLER I COLL
SEGIMON VANDRELL :: ERASME D'YMBERT
VALERI SERRA I BOLDÚ (SECRETARI)

SUMARI

Podes en verd de la vinya, per *E. M. d'Ymbert*. — Com es regula el treball d'una brabant, per *Albert Daneó*. — La Ramaderia de Menorca, per *M. Rossell i Vilà*. — ¡Guerra als destructors!, per *Josep Vidal Munné*. — El ditxós problema de les carns, per *Josep Sécili Roca*. — Ocells petits d'hivern, per *Emili Pascual d'Amigó*. — Comentaris. — Informació vinícola, per *Pere Joan Llort*. — Informació oleícola, per *Lisini Andreu*. — Noticiari. — Notes del Departament d'Agricultura de la Mancomunitat de Catalunya. — Bibliografia, per *C. A. M.* — Consultori, per *V. S., A. M. i Cam.*

Vinicultors!

**Per a verema empleu un bon material vinícola
que us sigui satisfactori**

PREMSES I ESPREMEDORES M A R M O N I E R

**Premses a rótula model americà :: Premses
Hidràuliques espremedores senzilles, separa-
dors i esgotadors**

Premses contínues “ M A B I L L E ”

**Material per a verema : Maquinària Viti-
vinícola : Productes Enològics : Aparells per
a l'anàlisi dels vins**

■ ■ ■ ■

VICENS VILA CLOSA (SUCCESSOR DE KEGELS I VILA)

PASSEIG DE GRACIA, 88

Direcció telegràfica: KEDEVILA

Telèfon 1338 G.

B A R C E L O N A

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu AGRICULTURA

MOTORS "CROSSLEY"

El mateix per a OLIS PESANTS que per a GAS POBRE, etc.
Són els més PREFERITS EN TOT EL MÓN

Detalls gratis: A. S. MAUDE - Gran Via, 1 - Apartat 58 - MADRID

SINDICATS AGRICOLES I VINATERS

PER A TOTA MENADE
TINES PER A VI, BAS-
SES PER A AIGUA I
CONSTRUCCIONS DE
CIMENT ARMAT,

LA CASA

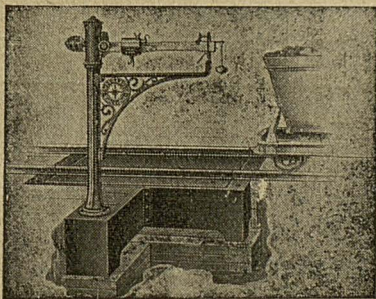
LLUIS SANS

Carrer Trafalgar, 14
BARCELONA

TÉ ESTABLERTA
UNA SECCIÓ ESPE-
CIAL DE PRESSU-
POSTOS I PLÀNOLS

Ha sortit el **D'ACÍ D'ALLÀ** del mes de juliol

LITERATURA : ACTUALITATS : MODES : DEPORTS

Bàscula model 253 per a pesar vagonetes

BÀSCULES ARISÓ

SANS, 12 : BARCELONA

Les utilitzen en quasi tots els Sindicats,
magatzems d'olis i vins i indústries, per
llur duració, seguretat i exactitud.

Caixes d'acer per a guardar valors

per a obrir amb clau i sense clau.
Demani dibuixos i preus a

ARISÓ : Sans, 12 : BARCELONA

Motors "Crossley"

Per a GAS POBRE, gasolina
i olis crus, etc.

MÉS DE 4,000 INSTAL·LACIONS
FUNCIONEN A ESPANYA

A. S. MAUDE - APARTAT 58 - MADRID

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu AGRICULTURA

**Bàscules
caixes per a
cabals**

Pibernat

Parlament, 9

Barcelona

Agricultors!

Empleeu juntament amb els
adobs químics o orgànics el

**Fertilitzador
Radiactiu H. B. C.**

MARCA "U. R. T"

que és un poderós estimulants
de la vegetació que augmenta
les collites d'un 20 a un 50 %

De venda en les principals cases d'adobs

**LA HISPANENSE INDUSTRIAL
Y COMERCIAL, S. A.**

BARCELONA

Bruch, 42
Tel. S. P. 678

MADRID

Argensola, 4
Tel. M. 4146

SOCIETAT ENOLÒGICA DEL Penedès

(Societat Anònima) Continuadora de

SERDÀ, ROS I C.^A - Vilafranca del Penedès

PREMSES CONTÍNUES "MABILLE"

Les més perfeccionades : Les més sòlides : Les més econòmiques

PREMSES MECÀNIQUES AUTOMÀTIQUES

PREMSES A MÀ : TREPITJADORES : BOMBES

MANGUERES I AIXETES PER A TINES

Instal·lacions modernes per a Cellers Cooperatius

Productes Enològics : Aparells d'anàlisi de vins

Adobs químics : Sofres i Sulfats

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu AGRICULTURA

AGRICULTURA

REVISTA AGRÍCOLA CATALANA

Dies de sortida: 5 i 20 de cada mes

Subscripció: Barcelona, any: **Pessetes 9** - Fora: **Pessetes 10** - Estranger: **Pessetes 11**

Número solt: **Pessetes 0'50**

Podes en verd de la vinya

CONJUNT d'operacions són aquestes que en certes comarques es fan completament de rutina en totes les classes de ceps que posseeix el vinyater; en altres es desconeixen algunes d'aquestes menes de podes i en altres se n'abusa en perjudici del crèdit del seus vins.

Anem, doncs, a fer breument una enumeració de les classes de podes més corrents que es coneixen, de l'època oportuna de fer-les i dels seus resultats pràctics; indicaré després una orientació per l'estudi de la utilitat d'algunes d'aqueixes operacions segons la classe de ceps, agraint a tots els vinyaters entusiastes del progrés em comuniquin els seus resultats sobre aquest punt. El conjunt de les podes en verd té per finalitat el regular i conduir la saba del cep per a obtindre així més quantitat de raïms.

Podem classificar aquesta mena de podes en dos grups: *a)* podes de primavera; *b)* podes d'estiu. Les primeres es fan durant els mesos de maig i juny i les segones en els de juliol i agost, segons el clima de la comarca.

La primera poda que s'executa i que és general en totes les comarques és l'esporgar, esbrollar, hirbar, espollimar, etc., amb tots aquests noms es coneix segons el país. Consisteix aquesta operació en treure de la soca tots aquells brots que no portant raïms i essent innecessaris per la poda de l'any vinent, gasten força del cep. Deu fer-se ben prompte, doncs, així evitem el mal que podrien fer tots aquests brots mamadors—xucladors.

L'altra poda que segueix a aquesta és l'espuntat o escapçat del brot; és aquesta indispensable en algunes varietats a fi de repartir bé la saba i evitar així l'escorriment del raïm i deu practicar-se abans de la florida si es vol treure profit d'ella. Hi ha comarques que escapcen 2 o 3 fulles sobre l'últim raïm i, demés, treuen les fulles de sota entre el primer raïm i la soca; altres espunten solament el brot per així distreure el creixent. Respecte aquesta operació deu tindre's present el distinguir

els sarments i la brocada del sobrecoll; el primer és el que en la poda de l'any vinent deu restari el segon deu desaparèixer. És corrent solament escapçar el sobrecoll, però altres fan el mateix amb la brocada; si l'escapçat és enèrgic, té l'inconvenient, segons dades de vinyaters experimentats que es mouen un xic els borrons de prop la soca, que són els que l'any vinent han de donar fruits, perjudicant, segons ells, quelcom la producció de l'any pròxim, i aquestes dades no deuen pendre's en termes generals, doncs jo crec que ha d'ésser segons la varietat de la planta. De totes maneres crec que sempre que s'escapci la brocada no deu fer-se aquesta operació molt enèrgica sinó espuntant solament l'extrem del brot, logrant així que la fusta posti millor després. L'altre operació que es fa com a complement d'aqueixa, uns 8 o 10 dies després i sempre abans de la florida, és l'escabellar, escabriolar, asperonar, etc., i que consisteix en treure dels sarments tots els brots axilars; en alguns ceps que l'espuntat no es fa, aquesta operació dóna bon resultat. Feta aqueixa operació abans de la florida produeix els mateixos efectes que l'espuntat.

Aquestes operacions són les que poden incloure's dintre el grup de primavera. Ara en les d'estiu hi ha l'escapçat que fan en alguns llocs abans de la maduració. Si aquest és molt enèrgic perjudica el bon desenvolupament del raïm i particularment es nota una disminució de grau, per lo qual únicament pot recomanar-se en ceps d'excessiva exhuberància i encara fet amb cura.

He dit abans que totes aquestes operacions reporten aventatges en la majoria dels ceps, però hem de veure si totes aquestes són compensades pels jornals que es gasten en fer-les, els quals avui dia són elevats i encara gràcies de trobar jornalers.

La primera operació o sigui l'esporgat, no deu mai suprimir-se, doncs, facilita l'aireació i que es puguin fer bé els tractaments demés dels aventatges ja mentats. Ara les altres operacions, és precis un estudi sobre cada mena de ceps per veure pràcticament lo que convé, doncs en cada varietat trobarem resultats distints i dintre d'una mateixa també trobarem diferències segons el clima i la naturalesa del terreny. Conec propietari que observant tot això aplica a les seves finques les podes en verds apropiades a cada varietat.

Per això en els Camps Experimentals hem establert una sèrie d'experiències sobre aquest particular en distintes menes de ceps i els resultats de les quals tindrè ocasió de parlar als llegidors de la Revista.

No estaria per demés que a aquesta tasca es dediquessin alguns dels nostres vinyaters i quals dades sobre això agrairia.

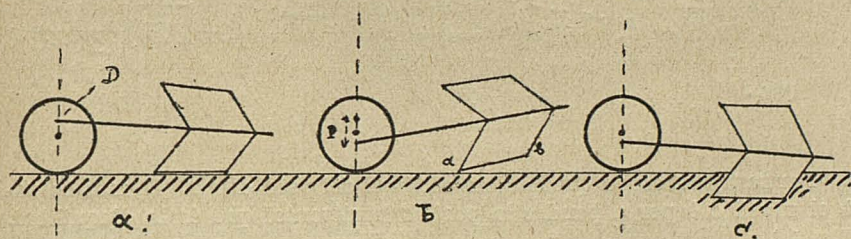
E. M. D'YMBERT

Enginyer del Servei
de Viticultura

Si voleu saber de què moren els vostres caps de bestiar, escriviu als Serveis de Ramaderia (Carrer d'Urgell, 187, Barcelona), els quals us donaran de franc les instruccions per a recollir les mostres per a l'anàlisi.

Com es regula el treball d'una brabant

Si molts agricultors no es decideixen a substituir l'antic model d'arada per la brabant, és perquè troben aquesta massa complicada i no saben per a què serveixen tants caragols i tantes palanques. Aquesta ignorància, del tot justificable per altra part, fa que en emprar-la obtinguin un treball desigual, un esforç de tracció excessiu i una marxa completament desequilibrada de l'aparell. ¿Val la pena de substituir l'arada antiga, de poc cost i de senzill maneig per una de moderna més complicada i cara?

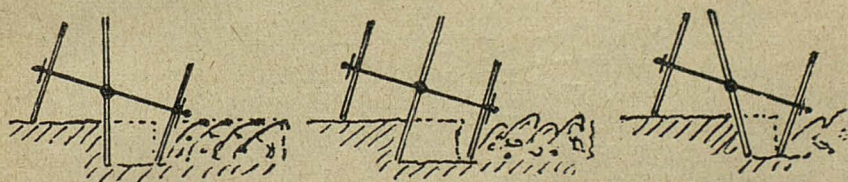

(Fig. 1)

a) posició d'equilibri. — b) després de graduada. — c) en ple treball

Els avantatges de la brabant són indubtables i indiscutibles tant respecte a la comoditat pel pagès que la dirigeix com a la feina que fa, a la regularitat de profunditat i amplada de solc, a la manera perfecta de tombar la terra disgregant-la i enterrant les males herbes; tots aquests avantatges compensen la despesa major que cal sostenir per adquirir-la.

Però perquè el treball de la brabant resulti veritablement bo, cal que

(Fig. 3)

estigui ben regulada, és a dir que tots els seus elements estiguin ben disposats per a que determinin una resistència de tracció equilibrada.

Vegén, doncs, els elements que cal tenir en consideració. Són de dues menes:

I. *Elements que determinen la qualitat del treball:*

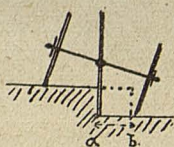
- Regulador de la profunditat.
- Regulador de l'amplada del solc.
- Regulador de la verticalitat de l'arada.

II. *Elements que determinen l'estabilitat i tracció de l'arada:*

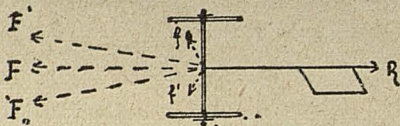
- a) Regulador lateral de la línia de tir.
- b) Regulador vertical de la línia de tir.

Estudiem separatament cadascun d'aquests elements:

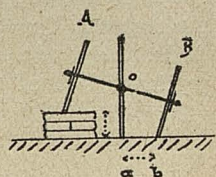
Regulador de la profunditat.—Aquesta es funda en què l'augment o disminució del nivell del punt d'apoi de l'arbre de l'arada sobre l'avantrem o suport, repercuteix proporcionalment en la profunditat, degut a la posició d'equilibri que adquireix l'arada durant el treball, prenent una posició horitzontal la línia que uneix la punta de la rella (a) amb l'extrem del taló (b).

(Fig. 2)

(Fig. 4)

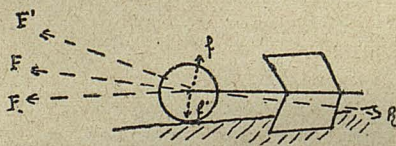
(Fig. 5)

R, resistencia de l'arada.—F, Línia de tir

Per tant, a mesura que baixem el nivell del punt d'apoi (D) més baixarà el nivell *ab* per a pendre la posició horitzontal que és la d'equilibri. (Fig. 1.)

Per a obtenir això les cases constructors han ideat diferents sistemes: o per mitjà d'un palanca (A de les figures 6 i 7) o bé per mitjà d'un caragol B, que aproxima o allunya el punt d'apoi de l'arbre de l'arada de l'eix de les rodes.

Regulador de l'amplada.—Ço que regula l'amplada del treball de l'arada, és la distància major o menor de la punta de la rella (a) o de la vertical que passa pel punt d'apoi de l'arbre, a l'interior de la roda que marca fregant la paret del sòl. (Fig. II.)

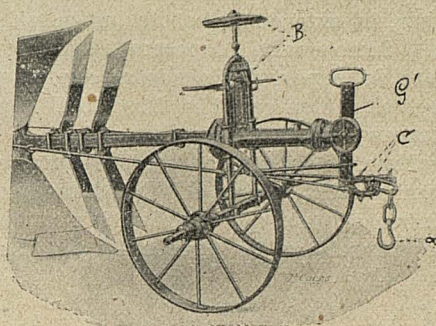
(Fig. 6)

Per a graduar-la, totes les brabants tenen un dispositiu per aproximar o allunyar la roda del punt O, o bé per mitjà del dispositiu que es veu en la figura 8 o bé per mitjà d'unes arandeles grosses situades en b, tretes les quals la roda s'aproxima al punt O.

L'amplada ha d'estar relacionada amb la profunditat. Per a que la vertedera tombi la terra al màxim i cobreixi les males herbes, és necessari que l'amplada sigui 1,41 vegades la profunditat, és a dir, que si la profunditat és de 15 centímetres, l'amplada ha d'ésser 15 per 1,41 igual 21,15 centímetres: pràcticament 20 centímetres.

Regulador de la verticalitat. Per a que l'arada faci solcs sempre iguals tant a l'anada com a la tornada és necessari no sols que estigui ben

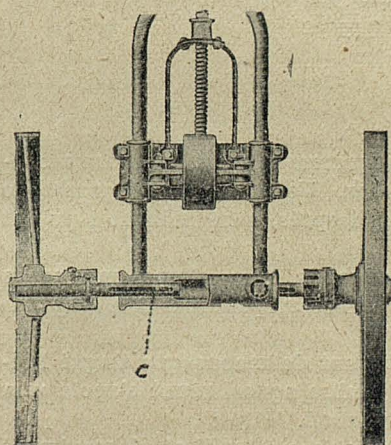
graduada l'amplada i la profunditat del solc sinó tota l'armadura de ferro que sosté les vertederes estigui vertical per a que la ganiveta talli sempre un prisma de terra vertical donant així a la vertedera un prisma sempre igual. Així la treballada resulta ben plana i cap solc sobresurt go que facilita les feines següents.

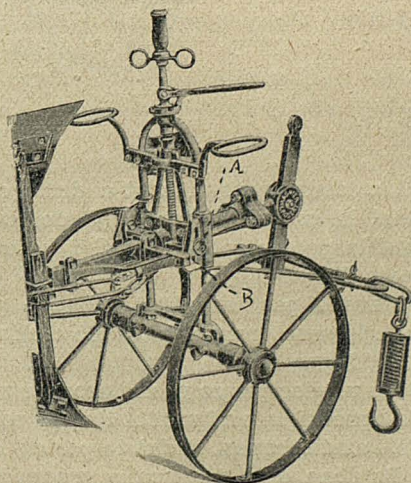
(Fig. 7)

Si la verticalitat no existeix, la ganiveta pot tallar prismes de terra desiguals i l'arada fa una feina irregular i va desequilibrada en la marxa.

Per a fixar la verticalitat, les brabants porten un dispositiu que subjecta rigidament tota l'armadura de l'arada mitjançant un pern B (figura 9) que encaixa en una ranura que pot canviar-se de nivell pujant o baixant el caragol de pressió A.

(Fig. 8)

(Fig. 9)

Examinem ara els reguladors de la línia de tir.

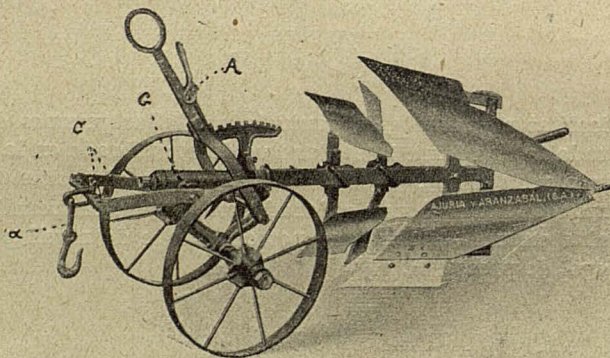
Regulador lateral.—Per a que la marxa de l'arada sigui equilibrada és necessari que la línia de tir coincideixi amb la línia que formen les resistències totals de l'arada. (Fig. 4.)

Si això no succeeix i la línia de tir tinguiés la direcció F^1 l'arada té

tendència a sortir del solc perquè hi ha una força que la fa fregar fortament contra la paret del solc. Si al contrari, la línia de tir és F'' la roda del solc té tendència a separar-se constantment de la paret fent tallar a la ganiveta un prisma de terra més petit i desigual i empenyent l'arada cap a la part treballada.

Regulador vertical.—La línia de tir ha d'estar regulada també en sentit vertical, és a dir, la línia de tir ha d'estar en la línia recta amb la resistència R . (fig. 6.) Si no és així i suposem la direcció F' hi ha tendència a aixecar les rodes del suport de l'arada ço que determina la manca de direcció en la marxa. Si en canvi la direcció F'' les rodes són comprimides contra el terreny augmentant la tracció.

Per a regular la línia de tir tant en sentit vertical com lateral, existeix un dispositiu que permet variar el punt d'enganxe del tir en els dos sentits fins a trobar el punt que reuneixi les condicions d'equilibri. Aquest dispositiu pot veure's en les figures 7 i 10. La línia de tir es

(Fig. 10)

gradua lateralment corrent a dreta o esquerra el punt d'enganxe subjectant la cadena a per mitjà de clavilles. Verticalment es gradua o girant la peça c sobre l'eix G i fixant-lo després, o bé baixant i pujant la peça G' .

L'arada per comoditat, s'ha de graduar a casa. Suposem que es vulgui fer una profunditat de 15 centímetres corresponent a una amplada de 20 (15 per 1.41).

En un lloc pla es posa l'arada i un munt de maons que tingui l'alçada igual a la profunditat que es vol. Sobre aquest munt s'apoya una roda i així el suport tindrà la posició de treball. (Fig. 5).

Es dona a la palanca o graduador de la profunditat el moviment necessari per a que el taló toqui el terreny quedant així horitzontal la línia $A B$ (fig. 1) i en posició de treball.

L'amplada es gradua apartant o aproximant la roda fins que la distància sigui la desitjada, que en l'exemple que exposem és de 20 centímetres.

Després es passa a regular la verticalitat pujant o baixant l'enganxe del pern fixador de l'armadura de l'arada.

La profunditat queda definitivament graduada, però cal graduar també, per l'altre costat, la verticalitat i l'amplada. Es treu la roda A (fig. 5) del munt de maons i s'hi posa la B i es procedeix com s'ha dit.

En el camp es gradua la línia de tir: lateralment si la roda del solc frega massa contra la paret del solc, corrent el punt d'enganxe cap a la part conreada, o viceversa si passa el contrari; verticalment si es nota que les rodes marquen massa en el terreny, baixant el punt d'enganxe, o pujant-lo si es veu que tenen tendència a aixecar-se.

ALBERT DANEO

Enginyer Agrícola

La Ramaderia de Menorca

II

ELS BÒVIDS

No crec que en lloc del món hi hagi tanta barreja de races com a Menorca. Jo hi he pogut distingir els següents grups:

a). Friburgeses (tipus pirinenc); b). suïsses (tipus alpi); c). holandeses; d). bretones; e). argelines; f). sulles; g). de la reina; h). roges amb extremitats i mucoses negres; i). roges amb mucoses sense pigmentació; j). vaques que tenen un poc de tots els grups.

Aquest desordre és molt propi d'un poble víctima de una sèrie de dominacions.

Cada nou possessor de la illa hi menava bestiar estrany i en venir altre dominador, no eliminava cap dels grups del bestiar existent, sinó que n'hi afegia al menys un altre diferent.

Dels moros,—diu Hernández Sans—(1) encara en queda com record perenne de llur estada en la illa exemplars de l'espècie bovina que importaren... La riquesa pecuària menorquina—continua dit autor—devia ésser important, car el rei Amfós en 1287 encarregà la formació de l'Estadística de bestiar de la illa a Guillem Cerdà... En el segle XIV,—seguim anotant de la mateixa obra—, es repartiren terres els nous colonitzadors amb l'obligació de mantenir-hi un cavall armat, que no treballés al camp, per a la defensa de la illa, entregant-los-hi en canvi, un terreny de conreu amb quinze parells de bous serraïns. Durant la dominació anglesa, el governador de la illa Kane, féu importar de França, Itàlia i Berberia magnífics exemplars de raça bovina i llanera per a millorar les existents.

En aquella època (1740) hi havia a Menorca, segons Arnistran, de 6 a 7 mil caps bovins, 60 mil llaners, 20 mil cabres i 4 mil porcs.

Mentre durà la dominació francesa de la illa, no tenim notícia de que s'hi haguessin operat importacions.

(1) Op. cit. pàgs. 160, 170, 178 i 309.

(2) *Estudios sobre comercio e industria de Menorca*.—Revista de Menorca, 1906, pàgina 327. Sento no citar el nom de l'autor d'aquest magnífic treball. Vaig descuidar d'anotar-lo.

En la dominació castellana, amb motiu de la visita a la illa de la Reina d'Espanya Isabel II, aquesta regalà en 1863 set exemplars bovins de raça exòtica.

Des del darrer terç del segle passat fins al present, les importacions s'han anat succeint amb més o menys nombre i diversitat, importacions realitzades sobre tot de les vaqueries de Barcelona.

Acabem de veure que els moros tenien a Menorca bestiar boví. Però aquest bestiar el portaren ells? O, bé, en la illa hi havia hagut de sempre bestiar boví? Perquè per les dades històriques que acabem de transcriure, se'n podria deduir que a Menorca no hi havia bestiar boví indígena, ja que aquest expressament no es cita enlloc.

En virtut d'aquell principi de què quan un poble sap naturalment fer una cosa, aquesta no és solament filla de la institució, sinó també de la tradició, venim obligats a suposar que en la illa, abans dels moros, els pobladors posseïen bestiar boví. I no solament els pobladors històrics, romans, fenicis, etc., sinó els habitants propiament autòctons.

Per regla general, l'invasor no canvia radicalment la producció del país conquistat, sinó que la continua, perfeccionant-la o endarrerint-la. Que els moros hi haguessin menat bestiar d'Àfrica i que altres conqueridors haguessin procedit anàlogament, això no priva de què en la illa hi hagués bestiar boví, de sempre.

Les races indígenes posseeixen una gran força assimiladora enfront d'elements ètnics diferencials. Però quan aquests forasters sovintegen, la potència assimiladora de la raça autòctona es debilita. Així no és estrany que el tipu indígena de Menorca amb tantes i tan variades importacions bovines no hagi reeixit completament i sa presència sigui poc manifesta i repartida a l'ensem en quantitat variable entre els individus que d'anys es troben a la illa.

Ara, bé: si el tipus indígena existeix, és a dir, aquest bòvid anterior a totes les invasions, i existeix entre la població bovina actual, quin és? Veu's aquí la qüestió.

La resolució d'aquest problema, aparentment tan intrincat, és relativament fàcil de resoldre procedint per eliminacions.

Les races importades de poc, com són la holandesa, suïssa, friburgesa i bretona queden des d'ara eliminades. Resten únicament a considerar l'argelina, la sulla, la de la reina, la roja amb extremitats negres i la roja amb mucoses rosades. Fem una segona eliminació. Argelina pura no n'hi ha cap; són totes elles mesclades, i potser les dels moros, a la qual raça fa referència el Sr. Hernández Sanz, en l'obra citada, ni menys es deuria notar sa influència, si no hagués sigut entre altres importacions relativament recents, la del senyor Escudero, de Sta. Galdana, que, farà uns cinquanta anys, importà bestiar argelí. Les vaques, que són de petita talla i de pelatge molt obscur, se les té per argelines o mores. Doncs, aquestes vaques, fora.

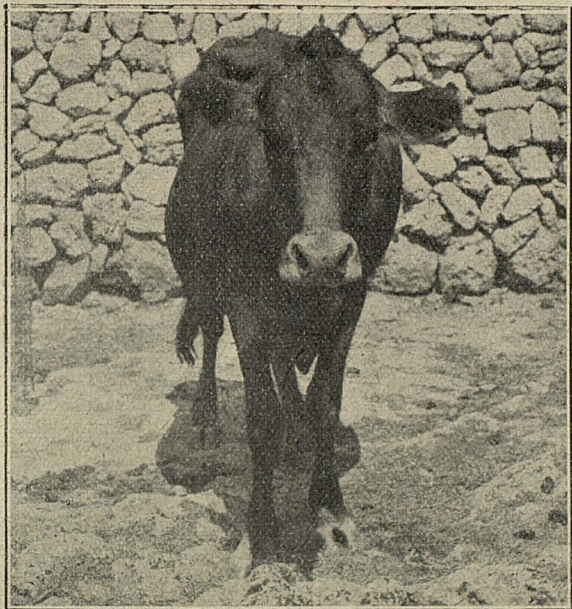
La raça nomenada de la reina, descendeix del grup que regalà a la illa Isabel II, en 1863. Són de gran talla, amb taques blanques i roges i un caràcter força constant; presenten una faixa (clenxa) al llarg de l'espinada. Aquest bestiar els menorquins l'han tingut en força estima i per això que aquest tipu, encara que desfigurat, persisteix.

El grup de bòvids regalat per la Reina procedia de la *Real Casa de*

Campo. Devem a l'amabilitat de don P. Hernández i Sanz, catedràtic i arxiver de la illa de Menorca, la gràcia d'haver-nos facilitat els documents relatius a dit grup, dels quals n'hem copiat la ressenya de cada un dels animals. Diu:

(Hi ha un segell amb la llegenda: «Administración patrimonial de la Real casa de Campo»).

«*Rhin.* Berrendo en colorado, cornigacho, ojalado, capirote, manchas en las manos, hijo de la Irlandesa y del Castillón, suizos, nació en 12 de marzo de 1858. Lleva un anillo de hierro en la nariz.

Vaca sulla, de Menorca

«*Tendera.* Berrenda en negro, capirote, estrella, luzón, calzado alto del pie derecho y bajo del izquierdo, cornicorva, hijo de Castillón y la Tendera; nació en 10 de diciembre de 1855.

«*Chiclana.* Barrenda en blanco, estrella, cuello y cabeza negros, calzada alto de la mano izquierda, cornialta, hijo de la Tendera y del Gaitero; nació en 22 de enero de 1860.

«*Luterana.* Berrenda castaño, calzada bajo de los pies, bragada, bociblanca, bien encornada, hija de la Montaña y del Somero; nació en 20 de febrero de 1859.

«*Platera.* Berrenda jabonera, bien encornada, estrella calzada alto de las manos, manchas en los pies, hija de la Dorada y del Gaitero; nació en 24 de diciembre de 1859.

«*Clavellina.* Berrenda en castaño, remendada, gargarvilla, estrella, bien encornada, hija del Lutero y de la Enana.

«*Peñacerrada.* Berrenda en colorado, capirote, manchas en las

manos, mocha, hija de la Caperana y del Gerler; nació en 14 de marzo de 1861.

Al cap de poc temps, tot aquest bestiar fou encantat pel municipi de Mahó, produint 313 duros. El toro, al cap d'un any, fou venut per a carn. Els vedells foren venuts a 370 rals un.

Es probable que aquetes vaques fossin o tinguessin un gran predomini del tipu juràssic. Diem això, per la condició de les banyes, la descripció de les quals, excepte de la Tendera, no perteneix a la raça holandesa. Aquestes vaques probablement serien friburgeses o ginebreses. Així, doncs, totes les vaques anomenades de la reina, queden excloses.

Vegem, ara, les sulles. Les vaques sulles o sense banyes que es troben a Menorca, poden tenir quatre orígens: 1.er, descendir d'una raça sulla; 2.^{on} de la raça Peñacerrada, del grup de la reina; 3.er, d'una vaca procedent de Premià, adquirida en 1880 per Bartomeu Mercadal, de la vila de Mercadal; 4.er, per variació espontània.

La illa havent estat un centenar d'anys en poder dels anglesos i aquests en general havent-se preocupat de la ramaderia del país dominat, sembla a primer cop de vista, que no tindria res d'estrany que haguessin importat una de les varietats del tipu britànic de Sanson, les quals són totes elles sulles o sigui sense banyes, com per exemple, l'Angus, Sallowey, etc... Però cap document ens informa respecte la importació a la illa de bestiar boví anglès. No podem, doncs, admetre que les vaques sulles de Menorca descendeixin del tipu britànic.

El que positivament sabem és, que la raça *Peñacerrada*, regalada per Isabel II, era sulla. Si aquesta raça, era sulla per variació espontània o per descendir de qualche varietat anglesa, sense banyes, és lo que ignorem.

El senyor Gomila, veterinari de Mercadal, en una conversa tinguda amb ell, pretenia que les vaques sulles de la illa provenien d'una vaca, sense banyes, que l'agricultor don Bartomeu Mercadal, importà en 1880, d'una vaqueria de Premià (Catalunya). Les raons amb que es basa el senyor Gomila, estan contingudes en una *Memòria*, que escrigué el dit senyor Mercadal, la qual Memòria em fou mostrada i llegida. En aquesta Memòria no consta pas que cap de les vaques adquirides pel senyor Mercadal sigués sulla. Però el senyor Gomilla afirmà que la vaca de Premià, ho era. Tot i admetent que així fos, aquesta vaca hauria vingut a reforçar les sulles existents a la illa, les quals, devien existir-hi de molts anys enrera.

I per últim, hi ha la possibilitat de què les vaques sulles de Menorca provenguin d'una o més que presentessin aquest caràcter degut a una variació espontània.

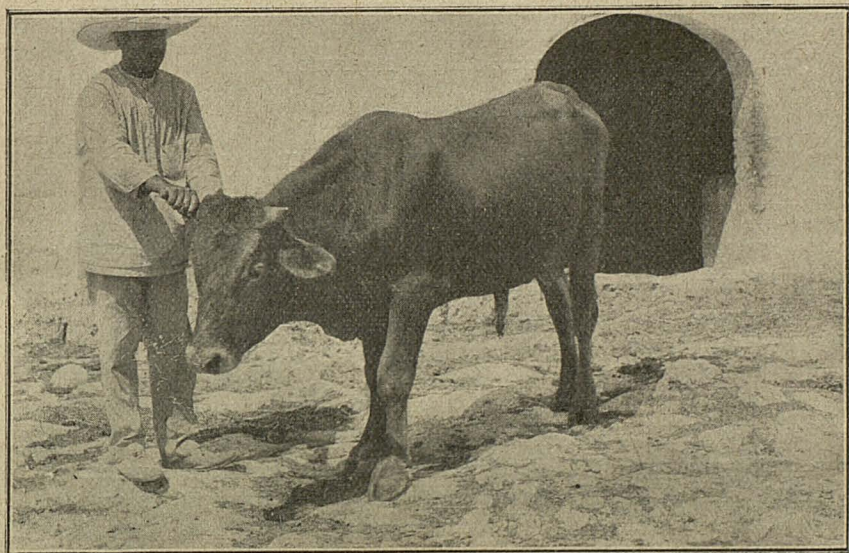
Exposats els orígens pels quals es pot explicar la presència de vaques sulles a Menorca, nosaltres ens decantem a creure que probablement descendeixen de la vaca *Peñacerrada*, la qual constitueix un cas positiu, mentre que el de la importació d'una raça sulla pels anglesos, el cas del Mercadal i a la possibilitat d'una variació espontània no ofereixen la certesa del cas de la raça *Peñacerrada*. Així, doncs, podem concloure que les vaques sulles de Menorca procedeixen de la *Peñacerrada*, i per tant no són indígenes.

Les eliminacions que acabem de fer, en cerca del tipus autòcton, estan

justificades amb raons documentals i en quant a les suïsses, holandeses i bretones perquè són de recent importació.

Per consegüent el tipus indígena ha de recaure en un dels dos grups que resten a tractar: les vaques roges d'extremitats i mucoses negres o les roges amb mucoses rosades. Aquestes dues classes de vaques són les úniques que estan representades en les estampes de color del segle XVIII, -stampes que es troben en el Museu de l'Ateneu de Mahó, representant escenes militars o guerreres.

Comparant entre sí les vaques del primer grup, la primera cosa que es nota és la manca d'uniformitat esqueltica i craniològica. Comparades les vaques d'aquest grup amb les de mucoses rosades, aquestes últimes són homogènies. Aquestes vaques roges, de mucoses rosades, compara-

Toro menorquí, raça autòctona

des amb totes les demás són les úniques semblants entre si. El rest de la població bovina, no obstant i poguer-se repartir en grups, més o menys diferenciats, els caràcters mestijos hi estan sempre representats.

Després de les consideracions que s'acaben d'exposar ens sembla que no hi pot haver cap dubte en admetre que, si Menorca té una raça bovina autòctona, aquesta és la roja de mucoses rosades.

Ara, se'ns presenta una altre qüestió. La raça indígena de Menorca o simplement la raça menorquina, quina relació té amb els diversos grups de vaques que s'han estudiat, és a dir, amb les categories racials existents?

Per a fer comparacions, cal primer descriure els caràcters de la raça menorquina.

Perfil recte; braquicèfala; el tors presenta una depressió al mig; els frontals plans s'articulen formant una sutura pronunciada; els ossos del

nas en volta ojival s'uneixen amb els del front formant una prominència; els llagrimals són deprimits, com igualment els maxilars.

Les banyes implantades als costats, són de poca longitud, exten-guent-se un poc lateralment i de seguit es dirigeixen en avant; llur color és clar en tota sa extensió i les puntes són d'un color de mantega.

El pelatge és roig viu o alatzà encès en els mascles, color no tan viu en les femelles; els pèls són de color més fort en l'interior de l'orella i en la cua; els d'aquest últim orguen toquen a terra. Les mucoses aparents són rosades. Les perilles del mateix color que les banyes.

L'esquelet en general és fi. La conformació és bona, per més que l'estat de flaqueza en què quasi sempre es troben, fa que les vaques apareixin molt estretes.

Les mamelles no estan pas molt desenrotllades, no obstant la major part presenten mugrons suplementaris.

Les mides d'una bona vaca són les següents:

Alçada	1'29	metres
Amplada de les anques	0'49	»
Perímetre toràcic	1'80	»
Amplada del cap	0'21	»
Llargada	0'53	»
Llargada de les banyes	0'25	»
Perímetre	0'15	»

Dels tipus bovins descrits fins avui no en coneixem cap que s'assembli al que ens ocupa. Per consegüent la vaca menorquina constitueix un tipu autòcton i sens relació amb el bestiar boví d'Europa, excepte el de la Península ibèrica, el qual no coneixem totalment, com així mateix el del Marroc.

Algunes vaques de Mallorca són iguals o semblants a les menorquines degut a la importació. De Mallorca a Menorca no hi va cap vaca, si no és amb destí a l'escorxador.

Menorca, doncs, té un tipu boví propi.

Però aquest tipu, és preferible als demés grups existents a la illa pel que es refereix a sa explotació?

Vegem abans de respondre a n'aquesta pregunta les condicions ambientals de la illa i les formes generals d'explotació.

La temperatura mitja anual de Menorca és 16'8°; la mínima 14; la màxima 19'6. La illa és molt perjudicada per la tramontana. La terra està sempre assedegada. Sort, que la humitat relativa mitja és de 73 cent.

Una bona part de la illa, tota rocosa, està repartida en peces de conreu, voltades per una groixuda muralla construïda amb les pedres arrencades dels trossos destinats a cultiu. Dintre d'aquestes peces, tancades per dites muralles, és on viu el bestiar. Ni un sol arbre protegeix els animals contra el sol cremant de l'estiu; si la paret no és prou alta

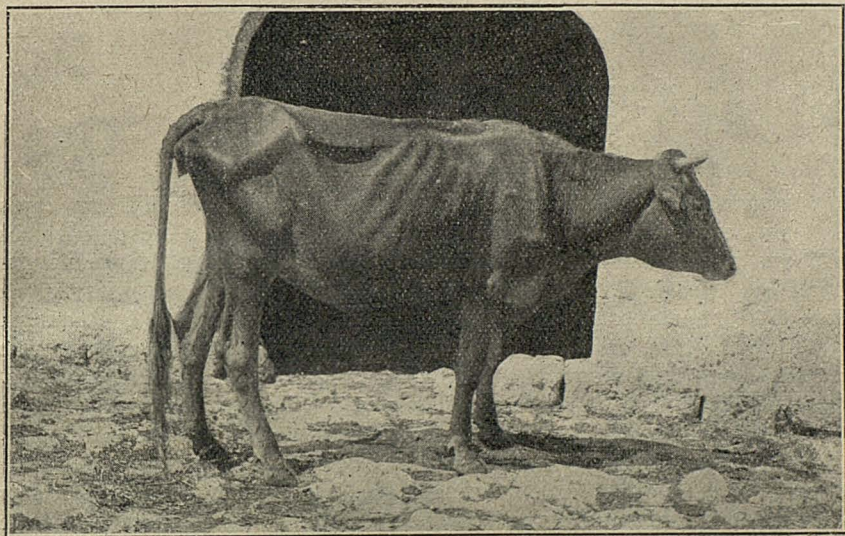
tampoc ampara a les bèsties contra el vent. El sol, el vent, la pluja, la serena, totes les intempèries sofreix el bestiar.

L'alimentació dels bovins que viuen a la intempèrie consisteix en la pastura que sembrada de sulla o d'altres herbes espontànies creix en els referits tancats. Quan els animals han consumit la sulla o l'herba dels rostolls, una vegada al dia, se'ls dona certa quantitat de palla, posant-la ens uns forats que hi han en la muralla, semblants a ninxos.

Les vaques viuen amb els toros, els quals rarament són de més edat d'any i mig.

Excepcionalment, el bestiar es troba en bon estat de carns. Llur estat natural, podrien dir, és estar magre, sec.

Qualques masies tenen estables; el bestiar d'aquestes finques no està

Vaca menorquina, raça autòctona

tan a la intempèrie i al mateix temps està millor alimentat. Però aquestes masies són en remarcable minoria.

Es comprendrà, que els bovins explotats en aquestes condicions estiguin lluny del rendiment dels individus ben atesos. A un hom li fa estrany que visquin. I no obstant, arribada la primavera, les vaques que van tipies de ferratge verd i durant el primer període de lactació donen fins 14 litres de llet.

Una vaca suïssa, holandesa, ginebresa, etc., recent importada, i ben alimentada, al primer any produeix una quantitat superior de llet al de les vaques de Menorca, però sotmesa al mateix règim de les del país, la producció de llet no supera, quan no és inferior, a la quantitat que donen les del país.

Entre les vaques totes de Menorca, els rendiments són amb poca diferència els mateixos, de manera que els pagesos no trien pas una vaca pel fet de pertanyer a tal o qual grup, sinó per les qualitats individuals.

Això, constitueix, doncs, una prova de que entre les classes de vaques de molts anys aclimatades, no existeixen diferències de producció.

Entesa aquesta última conclusió, fóra convenient explotar una sola classe de vaques, eliminant les demés?

Jo penso que sí. Tenir una sola classe de bestiar, és a dir, una sola raça d'una espècie determinada, ofereix l'aventatge de gaudir la possessió d'un producte propi, distintiu. En zootècnia aquest aventatge es multiplicada perquè s'eviten amb una sola raça els conflictes hereditaris. En el mercat, ço que més es paga és sempre el producte definit i específic; el que menys valor assoleix, és la barreja.

M. ROSSELL i VILA

Professor de Zootècnia
de l'Escola Superior d'Agricultura

¡Guerra als destructors!

III

FER avinent que les rates, ratolins, rates safardes, rates d'aigua, rates de claveguera, etc., són una allau de destructors incansables, és cosa que a ningú vindrà de nou. Però saber el motiu de tanta persistència en rossegar quan, sembla que amb mastegar lo necessari per a viure n'hi hauria prou, és qüestió un xic més ignorada. I d'aquesta perfídia *rosegaire*, en ve el gran perjudici que ocasionen, i el nom amb que són classificades aquestes bestioles en l'estanteria dels naturalistes.

Sembla que son destí sigui destruir amb les dents, i no és més que una obligació fatal que les obliga a fer-les servir, doncs si no ho fessin així, no podrien mastegar en el sentit estricte de la paraula.

Com s'explica això? Senzillament, aquests animalets tenen les dents (incisius) disposats de tal manera que si creixen o s'allarguen més de lo necessari, llavors els caixals no s'ajusten i en conseqüència es fa impossible mastegar. I és clar, per a gastar-los, per a atenuar son creixement, és precis fer-los servir, i per fer-ho quan estan tips es dediquen a rosegar el primer que els ve a tomb. Per ço veureu moltes vegades, serradures de paper als recons de les biblioteques. Probablement no n'han menjat gens ni gota, però calia esmolar la dentadura i s'han entretingut, rossegant els grossos infolis d'un erudit o les novel·les d'un frèvol, la qüestió és actuar de moliner.

Coneguda aquesta interessant característica de l'existència de les rates, no us estranyeu de les malvestats que ocasionen, doncs al número, que sovint és *massa* crescut, cal afegir-hi aquesta necessitat vital que les obliga a rosegar. ...i s'han ideat infinitats de procediments per a destruir-les, inclús s'han produït cultius de microbis especials. Però l'agricultor, com a destructors de rates positius, pocs pot aprofitar-ne. Els gats, les rateres o trampses, el verí, i l'òliva.

Els gats són de sobres coneguts per a descriure'ls. Jo no diré si són simpàtics o antipàtics, sols faig avinent que són aprofitables com a bons caçadors, aquells que són més feréstecs. No fieu en l'eficàcia per a

matar rates, dels gats massa polits, massa senyors. Els angora, deixeu-los per a presumir, per a ostentar son pèl sedòs, i dormir plàcidament, damunt de les cadires encoixinades. Són gats de luxe.

Desconfieu dels gats de caminar melindrós i de fesomia distingida.

Altrament, cal no oblidar que els gats, poden ésser portadors del virus de la ràbia, i el quadro paorós, horripilant d'aquesta malaltia ja esborrona de pensar-hi. Amb els gats no hi volgueu jocs.

No és la meua intenció propagar l'odi al gat; al contrari, cap pagès pot estar-ne sense si vol assegurar-se de que menjarà botifarres i no vol veure mermada la pila del blat o el sacs de farina. És un animal indispensable a tota casa, però no s'ha de mimar ni considerar com una joquina.

Això en lo que respecta al *gat casolà*; però les rates també fan estralls a fora, al camp, a l'hort i al jardí, i el *gat masqué*, escasseja tan, que quasi sols es troba dissecat al saló d'un propietari i allí no caça rates sinó que les arnes se'l mengen a ell.

Doncs, bé, al camp, el gat hi té un representant qui en sap tant com ell de caçar rates i no pot inocular tan fàcilment la ràbia, i aquest és l'òliva.

Si, l'òliva, l'ocell de la malestrugança, el que veu l'oli de les llàntries de l'església, el que canta o xiula a l'entorn de la casa del que s'ha de morir, etc., etc.

La fantasia popular ha creat una trista llegenda al voltant de l'òliva. I si per atzar se'n veu una, constitueix un acte heròic el matar-la; es conta el fet com una gesta digne d'immortalitzar-se!

La ignorància ens fa ésser ingrats. Paguem el bé, perseguint, martiritzant a qui ens el fa. Són les eternes ironies de la vida.

I què té l'òliva per a fer-se odiosa? Ben mirada, jo la trobo fins escaient. Té una color que no és lletja i unes formes que no tenen res d'estrafalàries. Vola amb una facilitat pasmosa, i amb una quietud exemplar, com si tingués ales de cotó fluix. L'únic que se li veu un xic extraordinari, són els ulls; grocs, rodons, immensos, col·locats al mateix pla, com dos fanals d'auto. Però és que uns ulls així els necessita per la feina que fa i per l'hora que treballa. Són grossos i oberts, car a la suau claror del crepuscle, és precis recollir molts raigs lluminosos per a obirar, i és aquesta l'hora que surt a caçar. Han d'ésser de pregona intensitat, doncs, volant a alçària gran, percebeix a la rata que es passeja pels solcs d'una horta, i s'hi precipita amb la rapidesa del llamp per a enlairar-se prompte i anar-se'l a menjar a son amagatall i sortir a correuita a continuar la cacera.

Si alguna volta es troben prop de les cases, és perquè no troben rates al camp i coneixen que a les golfes de les cases de pagès, on s'hi serve el gra, no deixen de mancar-hi els rosegairens avorrits.

Veu's aquí, que si s'acosta a les cases, la gent creuen que porta el geni malestruc, i naturalment, en lloc de procurar els seus serveis, l'allunyen, si no la maten. Car caçar-la de nit, no és empresa fàcil, doncs, llavors, aquells ulls tan paorosos, hi veuen més que els nostres, i vola amb perfecta precisió. En canvi de dia, si per desgràcia es veu foragitada de son amagatall, com que la claror la cega, vola sense timó, a les palpenes, i és quan se la caça fàcilment.

Caceu àligues, dues i esparvers, aus de rampinya que volen de dia i que destrocen els petits ocells insectívors, però no toqueu a les *òlives* ni als *mussols*, aus de rampinya que cacen cap el tard. ¿Com distingir-les, doncs tenen una fesomia parescuda? Senzillament; per son volar. Les aus de rampinya de dia, no les veureu mai a l'hora del crepuscle, doncs no hi veuen, en canvi si alguna *òliva* o *mussol*, s'arrisca a sortir de dia, se'ls coneix per son volar arran de terra, d'arbre a arbre, com si fossin aprenents, talment com ocells tot just sortits del niu. En canvi, els esparvers, els ducs, les àligues, de dia volen a alçaries fantàstiques, amb una precisió perfecta i s'acosten a terra amb una ardidesa corprenedora. Mateu, doncs, als lladres de dia i respecteu a les *òlives*, malgrat l'auriola de nigromància que l'acompanya. I als que us diguin que veuen oli de les llànties, pregunteu-los-hi, si hi siquen pa, o bé si porten una cullera, doncs, d'altre faisó no m'explico com ho fan. I això de pronosticar la mort, és encara més inverosímil, i d'una credulitat pariona al fanatisme de les tribus salvatges.

El mussol és com si diguessim el germà petit de l'òliva, doncs té les mateixes costums. Viu de ratolins i escarabats de diferents menes. Com que no té la grossària ni la potència de l'òliva, no s'atreveix amb les rates grosses, però caça admirablement els ratolins i les rates mitjanes. És un animalet, que fins es domestica i viu perfectament a les cases, on fa el terror dels ratolins, neteja les cases dels fastigosos escarabats que tan abundantment es troben a l'istiu.

Si després de llegir aquestes lletres, encara perseguiu als mussols i a les *òlives*, se us podrà dir que no estimeu els vostres interessos i que teniu un cor on no hi batega el noble sentir de l'agraïment.

JOSEP VIDAL MUNNE

El ditxós problema de les carns

DESPRES de cinc anys d'intervenció de les autoritats en els conflictes creats a l'escorxador barceloní per la manca o abundor de bestiar, es mostren les coses molt més pitjor que abans, perquè la direcció de tal assumpte en comptes de tenir solucions ramaderes, d'estudi, organització i foment de producció, no més se li dona al problema una caràcter polític; de lluita contra un cert prestigi personal, o bé s'ha pres per arma eficaç per a mantenir una oposició consistorial.

Aquesta intervenció oficial no devia haver existit mai, de no caracteritzar-se amb la totalitat del problema. ¿Per què travar al ramader sens obtenir mesura en les pretensions del mercat cerealista? Si aquest té un nivell universal degut a les relacions entre l'Amèrica productora i l'Europa consumidora, ¿per què considerar, doncs, absolutista al tenedor de Llotja i l'afany del ramader? Si abans de la guerra l'acció del transformador de carns o carnicer i la de l'abasteixedor, eren funcions lògiques on no ens preocupava mai la seva intervenció, no l'haviem tingut com a obstacle econòmic, ¿per què en lo present l'hem de considerar com un punt negre del problema? Té un règim de compra distint? ¿Acàs ha augmentat extraordinàriament les seves participacions? Cal reflexionar.

Si és veritat que el projecte més sanejat el rep l'abasteixedor i el carnicer ¿per què, doncs, no veuen les organitzacions de Sindicats agrícoles o ramaders i no es preocupen de fer-se seu el front econòmic? ¿Si una entitat s'h a posat en lluita per aconseguir aquest fi ella sap quin és son calvari, quins sos amics i enemics! Cal dubtar de nosaltres mateixos no fent-nos testaruts; cal reconèixer nostra incapacitat moral i econòmica. Ens ve massa gran aquest vestit.

Reconeixem, amb cinc anys que dura la tràgica-comèdia, que han fracassat les autoritats, que han complicat la malaltia; i més, pensem que també han fracassat els ramaders. Reparem que la desorganització no és fragmentada, el desgavell econòmic el sofreix tothom; l'hem personificat massa el problema de les carns. El criador no guanya, el recriador tampoc; el cerealista fracassa comercialment: observem les sotregades del mercat allà en l'Amèrica; l'engreixador s'arruïna,... ¿quí es defensa, doncs, econòmicament?... l'abasteixedor? el carnicer? serà veritat, però jo sempre he manifestat que l'intermediari pitjor era el gravós impost de les carns, la ditxosa gabela sobre les carns, que fa percebre més de deu milinos de pessetes per any solament a l'escorxador i cal afegir la recaudació no menys famosa de subhastes i lloguers de taules als mercats. ¿No és ridícol parlar dictatorialment fent abaixar el preu al ramader i el mateix Ajuntament augmentar l'impost sobre la carn?

Aquesta és la broma a que assistim. No podran els Sindicats organitzar la producció ramadera: la carència de capitals és absoluta i el factor productiu viu completament dissociat. No cal pensar en gens d'emancipació, de valentia; circumstàncies són les presents difícilíssimes; s'ha de gastar molt al més petit intent de fortalesa i no hi ha fonaments d'esperança en guanys ni compensacions; el sacrifici és gros i nostre convicció petita a més no pòguer. No hi pensem en escorxadors industrials emplaçats en els punts de producció natural; ens agrada més fer el tafaner en els mercats encara que ens hi veiem obligats a vendre més barat.

Salvar les deficiències dels transports, pensar en vagon frigorífics, qui ho farà? Parlem per a parlar. ¿No en tenim prou amb les dificultats creades amb el règim de mercat en el bestiar de llana i el porquí, on el ramaders han colmat les seves claudicacions, on s'ha perdut la poca llibertat que es disfrutava, siguent les organitzacions gremials carnicers o tocinaires les fixadores de preu; no en tenim prou amb haver perdut els mercats de casa nostra, que tant parlem demanant un mercat central de bestiar a la capital? Es una solució? Jo entenc que no.

Escorxadors comarcals, vagon frigorífics i a la capital, el gran mercat de carns frigorífiques; ni un sol cap de bestiar de comarca ramadera deuria petjar els corrals de l'escorxador barceloní. Organització amb capitals de resistència, així formada la fortalesa per al ramader, lo present és una burla; la campanya una falsedat; la valentia ridícula; l'Ajuntament barceloní que deixi a la producció ben lliure, que únicament l'abundor en beneficis farà que es nivelli amigablement la relació entre productor i consumidor, lo demás és comèdia, engany...

JOSEP SECULI ROCA

Ocells petits d'hivern

PETIT POEMA

VOSALTRES cantadors xamosos i aixerits que en mig de l'hivern emmudiu; pinsans, passarells, reietons, tords, grata-palles, cotxes... etcètera, que veniu a fer-nos companyia en aquests tan curts com tristos jorns en que el sol s'apaga, i que la trista natura vesteix de dol com atribulada vídua... ¡salut!...

Vosaltres que heu deixat una terra d'alegria, un país d'amors ple de vostres idillis venturosos que vos han deixat bona saba dins del cor i una ben fonda esperança de nou retorn... jo vos saludo amb tota la satisfacció que m'ompla el cor d'una tendra i fonda estimació envers vosaltres, raça alada.

A vosaltres devem grans beneficis en l'ordre material; car sanegeu d'insectes que fan la guerra a les plantes i també nostres terres sigüent alt element de deslliurança de l'agricultura i profit i auxiliar del bon pagès que vos ajuda a ben viure amb el seu treball, donant-vos facilitat per vostres aliments granívols.

Ja que no podeu cantar ara perquè no us sentiu inspirats poetes, voléu, que per això Déu vos va proveir d'ales. Quants homes en voldrien tenir, i vos senten gran ambició.

Ales... ales per volar demana l'ànima empresonada dintre de l'humà cos, tan sols espera la veu del Déu criador que li digui amb sa imperativa veu: —Vola!... vola feliç i deslliurada de ton jorn de prova!...

Ales... ales damana la desbocada fantasia del geni creador, que vol remuntar l'espai en busca de les regions més pures de l'èter, regirant la pàtria dels misteris inconeguts allí al veïnatge de les estrelles, dins d'una immensitat que tot ho ompla, silenciosa, solemne. Oh!... si ales tinguessim, mortals prosaics, com volariem sens parar mai d'un cap a l'altre. Ara som ocells engaviats i, com a tals, subjectes a la borda llei del quietisme obligat. Ocells enyoradissos, volem sols de pura pensa i com els innocents ocells de veritat no som pas tan feliços perquè restem plens de bordes ambicions que engendren els vicis que fan esma-perdre l'home del veritable camí de la salut i veritat i vera vida per a que ha sigut criat.

Ales... ales; qui les tingués; poesia de les aspiracions dels somnis delicats i sublims de l'home lliure, fins a cert punt; car tot dient-se lliure, és ocell aixalat.

... ..

Per vosaltres pinsans, i passarells la polidesa de la vida vos fa oblidadissos de tots aquests misteris íntims de les aspiracions de l'home, que sentint-se rei de la natura i dient-li tothom, voldria ésser el ser superior en tot i per tot i que ningú li esmenés la plana en res ni per res. ¡Jo el Rei...!

Mes quin rei de bastos, quan molts animals tenen un instint molt més

fi i delicat i superior a ell mateix, i saben conèixer lo que ell ignora.

Ocells petits, vosaltres sabeu l'època de l'emigració, els aliments que a cada clima vos corresponen, vostres enemics els que són, encara que no els hagueu vist mai i tantes coses més que l'home ignorant de tot això no se'n preocupa gota, ni en sap ni vol sapiguer res.

Oh!... els petits ocells d'hivern, ocells de verduça humils, com les grans coses; car tot lo humil de sobre de la terra és enlairat.

Jo escric això com si fos una oració a vosaltres i als vostres mèrits resada; jo seriament us venero, com a salvadors de la humanitat dolenta.

Viviu, prospereu, multipliqueu-vos que per vosaltres és el món de la natura superba. Deixeu-lo fer a l'home, no us en preocupeu, féu la vostra, que Déu ja vos té dictada la tasca i la compliu exactament, més que l'home no compleix amb la seva.

Ocells insignificants, de vosaltres es val la Providència per fer les coses grans, com dels microbis.

¡Déu és gran amb tot lo seu, mes en les petites coses és on se veu doble gran la seva grandesa. ¡Alabat sigui!...

EMILI PASCUAL D'AMIGÓ

Torre-Blanca (Bruch), 1922

COMENTARIS

En honor d'un elefant

Els individus de les Societats protectores dels animals i plantes, poden veure com s'ha celebrat un homenatge a un elefant.

I això no és que hagi ocorregut entre Tots Sants i Manresa, sinó a Columbus (Ohio).

S'endevina que rodant món hi anà a parar un elefant pertanyent a un circ eqüestre, el qual acomplia 103 anys a primers d'aquest passat mes de maig.

Llençada la idea d'homenatjar-lo, s'associaren a la festa totes les autoritats ciutadanes. L'elefant, naturalment, fou l'heroi de la festa, donant-li un àpat de pa i mermelada.

Després, com a requisits, l'alcalde li va presentar les claus de la ciutat fetes de pasta adobada, les quals es menjà molt alegrement, així com un gran plat, una copa i uns vasos plens de suc dolç, tot de pasta bona.

El Degà de la Facultat de Lleis de la Universitat, vulgué associar-se a la festa i divertir al públic presentant a l'il·lustre paquiderm el títol de doctor en Lleis «ad honorem» en nom dels estudiants.

El Diplòma consistia en una gran coca, que l'elefant després d'un gran bram en senyal d'alegria va cruspí-sé de seguida.

¿Què ho fa que sempre les grans i extravagants coses venen dels Estats Units?

Aforística de juliol

L'any passat en un número d'AGRICULTURA escatirem la valor de la dita *qui no bat al juliol no bat com vol*. Però aquest mes ens ofereix encara altres aforismes que cal anotar.

Si vols tenir bona col, planta-la al juliol, s'entén, la col d'hivern, per més que aqueixa verdura és menjar corrent entre gent pagesa, i àdhuc diuen els maliciosos: *al pagès, dona-li cols, i tractant-lo de ruc, encara n'hi ha que diuen: a ells companys, vos a les cols i jo a la carn*; de totes maneres, per bones que siguin, *cada dia cols amarguen*, i va millor *entre col i col, lletuga o tomàtecs*. Però són prou bones, si són amaniades, de lo contrari, no; *cols sense oli, són més dures que el dimoni*. Altres verdures no tenen tants partidaris: *De llegums i de moniatos, no te'n fuis, que fan flatos*. I no diguem d'altres, com: *les bledes i la carbassa més bé que al ventre, a la bassa, i també, les bledes, les donen als condemnats per més pena*.

Però, *pel juliol, ni porc ni col, i també, pel juliol ni dona ni col*.

Al juliol, la forca al coll; recordem en altres sentits que *per Santa Madalena (22 juliol) la nou i l'avellana plena*; *El bon nap, per Sant Jaume (25 juliol) ha d'ésser nat*.

Per a final un consell ben estimable... si és cert: *Qui els panellons guarir-se vol, unti'ls amb saliva de juliol*.

Regles de bon viure

El Folklore havem convingut que vol dir saviesa popular, així, genèricament, no d'una sola branca del saber sinó de totes. En gastronomia, per exemple, hi ha en l'aforística substanciosos exemples: *Gallina, vaca i moltó, és olla de senyor*, ja que és sabut que *no es fa bona olla, amb aigua sola*. I atenent a que *dels acabats en ina, el millor és la gallina*, posem gallina a l'olla i si pot ésser vella, perquè *gallina vella fa bon caldo*. Però, *val més pa aixut amb amor que llàgrimes amb dolor*.

Això en quant a l'olla, o al caldo. Mes i d'entrants, ¿No en diu res el poble? Prou, prou! *Qui se surt del moltó, se surt de la raó*, confirmat per aquest altre aforisme *De la mar el bon peixó i de la terra el moltó*. Preceptua també que *carn fa carn, i vi fa sang*, i àdhuc *a carn dura, dent aguda*. Referent a la carn de ploma, la perdiu se n'emporta la palma, però *la perdiu cansada és la més delicada*, i un altre, però encara, *Carn de pit, carn de poc profit*, el mateix que deia l'Albert Llanas d'un altra manera

El peix cuit i la carn crua:
de la carn aprop de l'os;
del peix, ben lluny de la cua.

Altres plats: *les millors faves són les ben porquejades*; o lo que és igual, *les millors faves són les fetes amb medalles*, que en ambdós casos vol dir faves fetes a la catalana, ofegades amb bones llesques de cansalada viada o amb rodanxes de confitat o butifarra.

Els bolets, menja'ls ben nets, s'enten, si t'agraden, perquè hi ha qui diu *els millors bolets, tira'ls al femer*.

Menjar massa salat o coent emmalalteix a la gent. Finalment, *a bona*

gana, és inútil la salsa, o dit d'un altra manera, *no hi ha millor salsa que la de Sant Bernat*; i els que això diuen, us contaran també que Sant Bernat era molt auster, molt poc mirat en ço que al menjar es referia, menjava el que li donaven i mai no es queixava.

Esdevingué que per equivocació li van cuinar el menjar amb llard ranci, i ell res, i un altre dia, i un altre. En adonar-se'n el cuiner, li preguntà si no havia sentit la rancier, i digué que no l'havia advertida. D'aquí ve el dir que *no hi ha millor salsa que la de Sant Bernat*, això és, tenir bona gana.

Recordem com a final la regla que diu: *Poc vi, pa de casa, no gaire carn, verdura i llegum abundant*, que si dissona amb altres abans apuntades, puix d'aforismes com de tot n'hi ha per a tots els gustos, consona amb aquells versos de Fra Anselm:

No menges gallines ni capó;
menja llegum i bon peixó,
a les festes carn de moltó
ton menjar sia.

Progressem!

Com a mostra de la previsió de l'Estat espanyol en ço que es refereix a la plaga de la llagosta, del temps que ha tingut per a estudiar-la i de l'eficàcia i continuïtat de l'esforç fet per a combatre-la, copiem d'un diari, que per atzar ha caigut a les nostres mans, la curiosa notícia següent:

«La semana pasada avisaron las cartas de Madrid que en los territorios de sus inmediaciones había aparecido la Plaga de la Langosta, y en este último correo añaden que se había aumentado tanto aquella Plaga que el Rey Nuestro Señor tuvo por conveniente destinar tropa para matarla. Que el Regimiento de Infantería de Zamora, mandado por don Nicolás de la Barra, fué destinado al territorio del Lugar de las Rozas, tres leguas distante de la Corte, cuya tropa auxiliada de la actividad de su comandante trabajó de forma que en un día mataron treinta y cinco fanegas de langosta. Dios nos libre de ella».

Aquesta notícia és publicada en el *Diario curioso, histórico, erudito, comercial, público y económico*, de Barcelona, el dia 21 de juny de 1772.

El mildiu

Diu un diari francès d'aquests dies, segons ens comunica el nostre col·laborador Sr. Ymbert que es troba actualment a França en viatge d'estudi, ço que segueix: «Els viticultors de la plana de l'Hérault es dolen dels estralls considerables causats pel mildiu del gra. Els primers atacs de la malaltia, localitzats en la fulla, havien determinat els viticultors a efectuar el tractament cúpric; però des de fa una vintena de dies, malgrat el tractament, el raïm ha estat envaït algunes vegades. Actualment el mal és considerable i en algunes vinyes les pèrdues assoleixen a voltes les tres quartes parts de la collita. Les sulfatades s'han fet... però amb endarreriment i serviran solament per a salvar la collita que queda.

L'extensió atacada és molt important.

Ni a la mayonesa, ni amb salsa verda

Doncs, potser, a la marinesca, dirà algú, endevinant que parlem de la llagosta.

Ni així! Perquè, cavallers, un eixam caigut a Granàtula (Ciutat Real), que després de devorar oliveres, arbres, brossals i vinyes, no tant sols no s'atipa, sinó que fins ataca i forada les campanes de la parròquia, és un bestiar que no s'entén de raons, ni condiments, ni salses. Tot lo que té de bon pahidor fins a cruspí-se el bronze, fa témer que ens sigui indigest.

Le llagostes són uns desvergonyits animalons que, burlant-se de Govern, Junes de Plagues (del Camp, no de la Parròquia) senadors i diputats, campa a pler en les províncies, i en les de Córdova i Ciutat Real s'hi deix caure afamada sense entendre discursos ni telegrams ni butlletins governatius.

Però contra la desídia i el «ja farem», hi han quelques medis. Entre altres, els següents:

Un recurs natural està en els ocells, i especialment els pardals, tan perseguits per creure'ls destructors del gra dels sembrats. Bradley, agrònom anglès, ens recorda que és el pardal el més gran enemic del llagost als quals destrueix d'una faisó formidable, així com altres insectes nocius. Els pobres moixons no troben altra manera de venjar la estúpida persecució dels homes que entregant-los al flagell de la invasió de llagosta que sega, malmet i mata tota planta.

Altre recurs artificial està en el procediment francès, que desterra gasolines, llença flames, troxes de zinc, i altres remeis. Un n'hi ha que diuen segur, econòmic, ràpid i inofensiu pel bestiar i l'aviram: el segó amellassat i amb àcid arseniós. La mescla de deu quilos de segó amellassat contindrà 500 grams d'àcid.

Ben poc costarà la prova enfront de ço que representa un tan gran dany.

De forma que harmonitzant els termes, tenim un medi natural amb sols respectar curosament la vida dels moixons, un recurs químic de ben fàcil experiència. I deixem-nos de protestes, discursos i lamentacions.

INFORMACIÓ VINÍCOLA

En llegir aquestes línies, ja el Tractat de Comerç amb França estarà oficialment subscrit i ja tindrà vigència pràctica, pel comú acord d'avençar l'ajornament que solen tenir tots els convenis, per a que el terme d'acció favoreixi als interessos que deguin *cubrir-se* de ulteriors contingències.

I així com a la sola nota d'haver-se aconseguit la desitjada intelligença ja regiren moviments d'alça, així també ha anat accentuant-se la milloració dels preus al seguit de les firmes. Registrem, demés, una notable activitat en recercar els tipus que estan al marc dels dotze graus i mostren bona capa de color. El mercat reprèn, doncs, aquella vivesa d'altres èpoques; sovintegen les demandes en raó de l'escassetat dels vins exportables i entren els magatzems exportadors en les actives tas-

ques de cupejar classes i colors fins a arribar a l'indret del desitjat patró que pugui emparar-se del coeficient 2'05.

El marge de preus vé dels 11 als 17 rals grau-carga amb un premi d'escreix de quatre i sis rals pels 121 porrons; promig total de catorze rals i mig grau-carga, ço que pels 12 graus, representa les 43'50 pessetes en xifres rodones. Però les classes que tenen ajust alcohòlic natural i bon color, que, per tant, poden passar-se de jornals i minves de magatzem, no sols tenen franca sollicitud, sinó que troben augments de preu apreciables. I encara tendeixen a elevar-se, car, escassejant els stocks i resistint-se llurs tenedors a les vendes desitjosos d'orientar-se, sovintegen les recerques dels vins que França sol apreciar; en un mot, sembla dirigir-se a una creixent fermesa del mercat.

I cal advertir que els de forta graduació, com els del Priorat i Camp de Tarragona, que podien témer un estancament per llur excés d'alcohol, van sollicitats, però comparativament als tipus Penedès, conques igualadina i de Barberà, van devaners; ço que representa la raó de les apreciacions transcrits; i la necessitat d'abastir el mercat interior, posa premi als Alacants i Priorat amb les 3 i 3'20 pessetes grau-hectòlitre.

Aquesta demostració ens mena a considerar com seria bona norma per a la collita pròpera no extremar-la fins a esperar un alt títatge glucomètric que propendés a forta graduació alcohòlica, més que el punt d'acidesa raonable, procurar millor frescura i empast als vins, qualitats que el comerç francès reclama i remunera i que estalvia a l'exportador els tràfecs de tenir que nivellar amb cupatges les fites duaneres dins de les que el Tractat afavoreix. Pensem que les vinyes consenten enguany aquesta bona norma car mostren bon fruit i sanitos, malgrat l'abundor no sigui desmesurat.

De totes maneres, com manquen encara bon munt de dies fins l'encupar o veremar, el millor consell serà el de que es dongui atenció als esdeveniments, polsant ls tendències de nostres comerciants i posant-nos-hi a to.

PERE J. LLORT

INFORMACIÓ OLEÍCOLA

Estem parats, però parats del tot; semblava que els francesos se n'haurien emportat tot l'oli i no ha sigut així, sinó que no n'han comprat la quantitat que ens creiem i no ha sigut per ganes d'uns i altres, puix els compradors d'allà han pujat llurs preus més de vint francs per cent quilos i els venedors d'aquí han abaixat llurs pretensions i, malgrat tan bons propòsits per abdues parts, no s'han fet operacions; la culpa de tot això no la té ningú més que els francs que en pocs dies han baixat més de deu enters en relació amb la nostra moneda.

Per donar una idea del desgavell que pot portar una baixa de francs, apuntarem aquestes dades: Al mes passat pagaven a Marsella per un oli de Borges 440 francs, actualment paguen 460, més abans estava el canvi a 0'60, és a dir, que un franc valia seixanta cèntims, però en un dels dies de la quinzena passada va descendir fins a cinquanta, per lo qual resul-

tava la següent diferència (amb tot i comptar el canvi baix) vint francs més que amb canvi alt :

440 francs a 0'60 pessetes igual a 264 pessetes

460 francs a 0'50 pessetes igual a 230 pessetes

Diferència : 34 pessetes per 100 quilos ; que són 5'10 pessetes per 15 quilos ; o bé 5'30 rals per 3'900 quilos.

Una baixa així en plena campanya quan tothom té de vendre, porta un veritable trastorn en ls països productors ; si es confiés solament en els mercats francesos i italians i àdhuc no confiant del tot amb ells, també la seva baixa repercuteix als mercats anglesos i americans, puix com allí tracten amb lliures i dòlars ens poden fer la competència, tant més forta, com més depreciada sigui llur moneda, puix hem de comptar que també ells i les seves colònies tenen oli i aquell sempre el paguen amb francs, que per ells no varien de preu.

El desconcert monetari no ha fet res més que parar una mica més el mercat, però no per això ha fet abaixar l'oli ; el venedor es reté bastant i és que encara no veu la collita clara, puix sobretot amb Andalusia i Castella no s'hi pot confiar gaire i es tenen notícies que poca flor ha aribat a bon fi, puix com varen tombar les pluges en el moment de la floració, es creu que això ha impedit la formació de les petites olivetes.

En olis de Reus s'ha operat molt poc, els seus tenedors en demanen molt car i per ara no hi ha qui els ho pagui.

A Borges poc s'ha fet ; demanen 35-36 rals, però qui li convé vendre, no troba compradors ni a 33.

Aquests dies els olis de la Ribera de l'Ebre, han sigut els que més s'han mogut ; s'han fet algunes operacions pagant-se entre 28 i 30 pessetes segons classe.

Els Aragons encalmats.

LISINT ANDREU

NOTICIARI

— *El Ministre d'Agricultura anglès* està ordenant una sèrie de dades facilitades per M. R. Borlasse Mathew de Eats Gruistead, per tal de divulgar els resultats obtinguts fins ara amb l'aplicació d l'electricitat a l'Agricultura.

— *El Governador Civil de Girona* ha publicat ordres molt severes contra els que retenen ocells orbs, i així mateix prohibint que es celebrin certàmens i concursos d'ocells en els quals s'hagin de presentar **encegats** aqueixos animalons.

El projecte de construir un estany destinat a regadiu al terme de Sant Pere de Ribes, sembla que va guanyant no solament adeptes, sinó que és un fet, a judicar per l'entusiasme que ha produït la notícia de que no costarà sinó dos milions de pessetes i es podrà donar el metre

cúbic a raó de 0'35, ptes. essent així que el de Riudecanyes va costar set milions de pessetes, i paguen els usuaris 3'50 pessetes per metre cúbic.

— *La producció de conserves vegetals de Catalunya*, es fa ascendir a 40 milions de pots, els quals sofreixen la competència de les de la Rioja aquí i a fora d'aquí, ço que indica ben clarament l'enormitat de producció i de consum de fruites i hortalisses en conserva.

— *El Sindicat Agrícola de Linyola*, ha iniciat amb gran fortuna la venda directa de l'alfals produït pels seus associats, suprimint els intermediaris. Com la tentativa ha anat bé, es furniran ara de tot el menester per a dotar aqueixa secció de tots els medis que permetin competir amb els comerciants de professió.

— *Els senyors don Josep Maria Cartes i Elías de Molins han visitat al Governador i al Subgovernador del Banc d'Espanya*, per a tractar de punts de mira relacionats amb el crèdit agrícola, sortint altament satisfets de l'entrevista, amb la confiança de que aviat seran portats a la pràctica importants beneficis per als Sindicats Agrícoles.

— *L'elaboració de vins xampanyats a Espanya* va creixent cada dia més i està en vies de créixer encara.

Segons una estadística recent, l'exportació d'espumosos des de l'any 1910 a 1918 pujava a 206-506 hectòlitres, en els anys 1919 i 1920 ha arribat a la xifra de 1,419 hectòlitres, els quals representen unes 18,000 botelles.

Compti's entre aqueix consum i aquixa exportació la part principal que toca al xampany català.

— *La Cambra Agrícola Oficial de Lleyda*, en sa darrera reunió, prengué l'acord de demanar a la Superioritat que s'imposi la unitat dels pesos i mesures, o sigui el sistema mètric decimal, per creure's que és més beneficiós que cap altre per a la pagesia.

— *Són del Celler Cooperatiu de l'Espluga* les dades següents que es refereixen a la verema elaborada en comú la passada collita:

Verema blanca: Grau mig general, 11'69, la carga amb 15 a. 25 l.; preu per 100 quilos, 19'52 pessetes; preu per grau i 100 quilos, 1'66 pessetes.

Verema negra: Grau mig general, 12'21; surs la carga 15 a. 20 l.; preu per 100 quilos, 19'57 pessetes; preu per grau i 100 quilos, 160 pessetes.

En verema blanca s'hi han aportat 166,754 quilos, i en verema negra, 746.003 quilos.

El preu més alt a què s'ha venut el vi blanc és a 40 pessetes la carga i el més baix a 35.

Els preus del negre són a 39 i a 34, respectivament.

— *Les pedregades caigudes a primers de mes* en la part alta de Catalunya han causat tan considerables danys, que els pobles que els han sofert, han fet demanda de que els hi siguin condonades les contribucions.

— *Els agricultors de Termens* es proposen adquirir una màquina de batre per a fer aquesta feina en comú, estalviant així una pila de diners de jornals.

— *El Consell Provincial de Foment de Barcelona*, en sa darrera reunió mensual acordà haver vist amb disgust la forma com s'ha concertat el tractat comercial amb França, puix havent-ne sortit perjudicats els interessos industrials i havent estat fet an a deshora, ha impossibilitat de trametre fruites i hortalisses a l'estranger.

— *Els pobles de Montroig i Roquetes* han rebut del Consell Provincial de Tarragona gran quantitat d'insecticides per a combatre les plagues del camp d'aqueixos termes municipals.

— *El Consell Provincial de Foment de Tarragona*, ha començat la campanya contra la mosca de l'oliva, havent repartit els ingredients adequats.

— *A l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre* s'ha homenatjat a don Josep Déu col·locant el seu bust en la Biblioteca. I com sigui que amb la seva munificència s'ha nutrit molt el seu fons de llibres, els quals, juntament amb els ja existents, han sigut objecte d'una acurada i intel·ligent ordenació i catalogació per part de D. Pere J. Girona, Bibliotecari de l'Institut, se li ofrenà un pergamí artístic en testimoni de gratitut.

— *El Butlletí Sindical de Banyoles*, orgue del Sindicat Agrícola Comarcal de dita ciutat, dóna així compte de les millores introduïdes a casa seva en aquest termes: «S'ha fet instal·lació de la turbina amb les transmissions corresponents i un bonic mecanisme (que falta instal·lar) per a engegar-la i parar-la indistintament de la farinera i molí; compra d'unes màquines destinades a la secció d neteja de la farinera; construcció del forn, arreglo del local i adquisició de tot el material corresponent amb la màquina de pastar i el seu electromotor; s'ha desmuntat l'antiga roda hidràulica, omplint el fosso de la mateixa i terraplenat tot el pati de dalt; instal·lació de la batadora en el pati de baix i construcció d'un cobert per a la mateixa; reparació de tots els electromotors i altre material elèctric; construcció d'un moll per a la càrrega i descàrrega de carros en el magatzem de la farinera; neteja i reparació de tots els teulats.»

— *Al Sindicat Agrícola d'Uldecona*, el Dr Alomar hi ha donat una conferència tractant de la necessitat d'establir un molí d'oli cooperatiu.

Al local de l'Ateneu de la mateixa població el senyor Darder, Professor de l'Institut de Tarragona, hi ha donat una conferència sobre la forma de combatre la mosca de l'oliva.

— *Als perseguidors de garces i dels seus nius*, l'Ajuntament de Linyola els premia amb deu cèntims per cada garsa que li porten, i amb cinc cèntims per cada ou.

S'apropa a la quantitat de cinquanta pessetes l'import de lo que hi ha esmerçat fins ara.

— *El Sindicat Agrícola d'Espluga de Francolí* ha engrandit el seu local.

— *La Inspecció Provincial d'Higiene i Sanitat pecuàries de Tarragona* ha publicat una circular donant compte de la presència d'alguns casos de còlera aviar en aquells indrets i donant instruccions per a combatre-la.

— *D. Josep Vidal i Barraquer ha estat designat per la Federació Agrícola Catalano-Balear, per a fer un estudi de la llei d'Ordenació Bancària, la qual concedeix determinats beneficis als Sindicats Agrícoles, per tal de procurar qu sigui la Federació un intermediari entre el Banc d'Espanya i les Societats agrícoles federades.*

— *La Junta Provincial de Plagues del Camp, de Barcelona, ha acordat fer pràctiques de lluita contra la mosca de l'oliva a Ullastrell i Sant Climent de Llobregat, ultra Sant Andreu de la Barca i Olesa de Montserrat on ja funcionen camps experimentals.*

NOTES DEL DEPARTAMENT D'AGRICULTURA DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

El Laboratori d'Anàlisi de la Manc munitat ha analitzat durant el passat mes de juny les mostres següents: Terres de conreu, 37; Anticriptogàmics i insecticides, 4; Vins i similars, 38; Adobs, 13; Aliments, 14, i diversos classificats, 6.

Per encàrrec dels Serveis Tècnics d'Agricultura ha analitzat: Terres de conreu, 37; Anticriptogàmics i insecticides, 3; Vins i similars, 5; Aliments, 11, i adobs, 3.

— El Servei de Ramaderia està realitzant els treballs preparatoris d'una excursió colectiva de ramaders a Suïssa, per tal de poguer comprar de primera mà vaques productores. Dita excursió ha estat organitzada amb el concurs del Cònsol de dita nació a Barcelona.

— El Servei d'Arbres Fruiters prossegueix la campanya contra la mosca de l'oliva en varis pobles de la província de Tarragona.

Demés, ha respost consultes: de la Figuera, sobre mosca de l'oliva; de València, sobre plantació d'arbres; de Reus, sobre la fabricació de la polpa de albercoc; de Gènova, sobre refinació d'olis a Catalunya; de Barcelona, sobre filtres l'oli de paper, sobre fecundació de l'atmetller, i de Mayals, sobre malalties dels atmetllers i oliveres.

Sense això, el Servei ha confeccionat un arxiu sobre les varietats d'avellaners conreades a Catalunya, i un folletó divulgatori sobre l'arrufat de l'atmetller i del presseguer.

— Pel senyor Rendé, Cap d'Acció Social Agrària, s'ha confeccionat el Reglament del Celler Cooperatiu del Sindicat Agrícola de Sampedor, tramitat l'expedient per a l'aprovació d'una Secció de Crèdit Agrícola per al Sindicat de Vinyaters d'Igualada, atenent així mateix la visita del President de la Federació Agrícola del Pla de Bages, per a orientarlo en la implantació d'una Mútua de Segurs de bestiar d'engreix.

— Pel servei de Terra Campa s'ha fet una visita a les poblacions catalanes envaïdes per la llangosta, s'han contestat consultes sobre l'empleu dels adobs en els cereals, i sobre la conservació de les patates.

— El personal del Servei de Viticultura i Enologia ha fet una visita al Celler Cooperatiu de Moyà, per a resoldre consultes de caràcter tècnic que li han estat fetes, ha respost consultes sobre plantació, adobs i conreu de la vinya, i ha visitat el camp experimental d'Esparraguera per a fer els treballs anticriptogàmics.

Bibliografia

LA PSICOLOGIA DELS NOSTRES PAGESOS, per *Josep Maria Rendé*. Un fulletó de 34 planes. Publicació divulgadora dels Serveis Tècnics d'Agricultura.

Pocs homes coneixen tan bé i tan a fons els nostres pagesos com els coneix en Rendé que des de fa molts anys dedica les seves activitats a encaminar-los i dirigir-los per la via de la cooperació. En aquest fulletó analitza En Rendé, amb aquella efusiva bonhomia que li és característica, les qualitats de la nostra gent i llur estat d'esperit davant dels Sindicats. Corre per les planes del llibret una lleugera vena d'humorisme entrellaçada a un xic d'amable ironia a penes perceptible, que ens fa somriure en observar l'encert de l'escriptor en fixar i descriure tan bellament i plana la psicologia del pagès associat.

Socis i directors de Sindicats haurien de llegir el fulletó d'En Rendé. Hi apendrien moltes coses útils i es convencerien que per a assegurar la vida del Sindicat, cal despullar-se de certs mesquins egoismes i desconfiances que sovint desvien la voluntat i creen a l'últim l'abim en el qual es precipiten indefectiblement tots els esforços. C. A. M.

CONSULTORI

En aquesta secció es respondrà gratuïtament i per torn rigorós, a totes les consultes que facin els llegidors

G. C. i R.—IGUALADA. Li remerciem la corrandà tòpica que s'ha servit enviar-nos. Qualsevol dita, adagi o cançó de tema geogràfic que li vingui a la memòria, ens farà molt favor si ens el envia. Són materials aquests que una volta arxivats sempre ve bé un dia d'incloure'ls en qualque escrit.—V. S.

J. R.—TARRAGONA. Hem comunicat el seu desig al Sr. Rossell, el qual, creiem, li haurà ja enviat el seu fulletó sobre engreixament de porcs. Si així no és, li agraiem que ens ho digui per a renovar el prec al senyor Rossell.

Respecte al Comentari de que ens parla no podem per ara donar-li cap detall, car l'ignorem. Sabem solament els resultats de l'experiment, que foren els que vostè ja coneix. El senyor Rossell publicarà en breu un treball donant compte de l'experiment; allí trobarà segurament totes les dades que l'hi interessin.—A. M.

E. G.—VILASECA.—Hem passat la seva demanda al senyor Rossell. Suposem que haurà rebut el fulletó.

F. R. F.—IGUALADA. La pèrdua de les llocades pot ésser deguda a dues causes: o a manca de fecundació dels ous o a excessiva duresa de la closca, en virtut de la qual el pollet no pot sortir.

El remei contra la primera és evident. Contra la segona, s'acostuma a esquarterar a penes la closca donant-li un copet lleuger, a l'objecte de facilitar la sortida del pollet.—CAM.

Aparells Agrícoles d'ocasió

Grans stocks d'articles americans a preus aventatjossims

Espino artificial galvanitzat : Cargols
Dales : Picots : Làmpares Dietz : Bu-
gies motor : Cadenes : Cable cobert per
a electricitat ; Serres ; Calçats de goma
per a pluja i neu ; Motors a gasolina

Trituradores de grans per a piensos

DESINFECTANT INSECTICIDA
de sorprenents resultats per a bestiar, estables, arbres, etc
EMPLEAT EN LA GUERRA
per a la desinfecció de les trinxeres

JULIÀ NOUGUÉS

Corts, 517, magatzem - BARCELONA

XERIGOTS I VACUNES “GANS”

Contra totes les malalties contagioses dels animals domèstics
(porcs, bestiar boví, cavallar, asinal
cabres, ovelles, aviram de corral, gossos)

XERIGOTS CONTRA LES MALALTIES HUMANES

Sota l'inspecció de l'Estat Alemany

Reactius per a el diagnòstic de la sífilis per la reacció de Wasser-
mann, sota el control directe del Prof. Wassermann

Demani's preus, condicions de venda i demés detalls a

L'INSTITUT FARMACÈUTIC LUDWIG WILHELM GANS

OBERURSEL (TAUNUS) ALEMANYA

o a sos representants a ESPANYA

Don Eugeni Lamparter

Santa Anna, 9. - SEVILLA

Srs. Montserrat i Plà

Mendizàbal, 25. - BARCELONA

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu AGRICULTURA

“HUMUS”

ADOB ORGÀNIC DE LA
SOCIEDAD HUMIFERA ESPAÑOLA

Sombrereria, 12 - **BILBAO**

Propietària dels jaciments d'HUMUS de Sant Antoni d'Urquiola (Urquiola Aguirre), Biscaia, amb patent número 28,263 per a la marca Humus.

Es el millor regenerador per a tota classe de terres

L'HUMUS és completament natural, té la indiscutible avantatge de poder-se aplicar indistintament a tota classe de vegetals i terrenys sense temor de que la producció sofreixi detriment de cap mena ni cap perjudici l'arbrat ni les plantes.

Per a la aplicació de l'HUMUS, l'agricultor no necessita coneixements especials ni sobre sa composició, ni tan sols de la naturalesa del terreny damunt del qual opera; tot lo contrari del que passa amb els adobs artificials, que deuen ésser aplicats segons exigeixen les circumstàncies i condicions del terreny i naturalesa de les plantacions i la quantitat d'aigua de que es pot disposar per a les regades.

Està compost l'HUMUS especialment de carbono, nitrogen, oxigen i hidrogen; son especte és negrenc, suau al tacte i d'estructura un xic fibrosa, solta i lleugera, trobant-hi demés en ell els àcids crènic, hipocrènic, hùmic, etc., combinats amb la sosa, calç, potassa, magnèsia i ferro, formant sals solubles o fàcilment solubilitzables. Segons Risler, l'HUMUS afavoreix l'assimilació dels fosfats insolubles de la terra.

Les argiloses dures i fredes, les torna lleugeres i soltes, i a les excessivament soltes, com les arenoses, els hi dóna coherència i les fa més plàstiques; per altra banda, el color obscur que comunica a la terra els hi fa augmentar l'absorció del calor, conservant-lo durant més temps, circumstància important que hi ha que tenir en compte en els països freds; reté més temps la humitat i els principis nutritius necessaris per a la planta.

La bonesa i avantatges de l'adob orgànic HUMUS aviat es nota i no hi ha més que fer una prova per a convencer-se.

REPRESENTANT per a les
províncies de Tarragona i Barcelona

ERMENGOL PARÉS, Plaça Rius i Taulet, 1, 1.er, 1.ª - Barcelona

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu **AGRICULTURA**

La S. A. Elèctrica i Electroquímica de Caffaro

(12.000,000 DE CAPITAL) PREPARA:

la **POLS CAFFARO** a base d'oxiclòrur de coure,
per a combatre el *mildiu*. Substitueix amb èxit al sulfat
de coure i s'emplea com ell, però sense necessitat de calç.
Es més econòmica, més adhesiva, més fàcil de preparar

la **RAMEINA CAFFARO** pels tractaments en
sec contra el mildiu i la malura.

l'**ARSENIAT DE PLOM CAFFARO**
per a destruir tots els insectes que mengen les parts
verdes de les plantes. L'únic que no crema.

REPRESENTANT GENERAL:

Dr. JOSEP NOBILI : Aragó, 224, principal : Telèfon 5186 A.
BARCELONA

Compreu

Costums sobre termenals, camins i aigües en terres de pagès.

Llibre indispensable a tots els terratinents, propietaris,
pagesos, jutges municipals, entitats agrícoles, etc.

Ha sigut editat per l'Oficina d'Estudis Jurídics de la
Mancomunitat, i han col·laborat en la redacció homes ex-
perts de tots els indrets de Catalunya.

Preu: 4 Ptes. Es ven a les principals llibreries.

En dirigir-vos a les cases anunciadores, citeu **AGRICULTURA**

La casa VILLALTA, de Barcelona, és la que millor podrà servir-lo en

MAQUINES, FORNS, ASSECADORS

i tot el que pertany a l'indústria ceràmica i de fabricació de materials per a construcció

Visiti o escrigui avui mateix a la **SECCIÓ A** de la casa

VDA. J. F. VILLALTA, S. EN C.
BARCELONA

Oficines.
Nou Sant Francisco, 28

Apartat correus, n.º 65
Téléfon 568

VITICULTORS! per a combatre el
MILDEW de la vinya, féu ús del

Polvere CAFFARO
(Polvo a 16 % de coure)

Contra tots els insectes d'arbres
ARSENIAT DE PLOM
Polvere CAFFARO a 50 % d'Arseniat de Plom

Demaneu instruccions i preus a la
Società Elettrica ed Elettrochimica Caffaro
MILÀ (Itàlia)

Sulfuro de Carbono

Per a les vinyes, esterilització
del sòl i extermini dels pa-
ràsits de les plantes

Per a informes dirigir-se al fabricant:
S. Di. H. Boccara et Fils
VINAROS (Espanya)

GUANOS - DROQUES - SOFRES

ADOBS PER A LES TERRES

Premiats en 15 Exposicions nacionals i estrangeres

GUANO AMONIAC FIXE

Adob complet aplicable a tots els cultius

Adobs especials per a vinya
Patates i Hortalices, etc.

GUANO PROVENÇAL SOFRES GARANTITS

Flor del sofre : Sofre sulfatat
Sulfatina : Esteatina cúprica

SULFAT DE COURE GARANTIT

Primeres matèries per a adobs

Superfosfats de calç : Escòries Thomas
Nitrat de Sosa : Sulfat Amònic : Clorur
de Potassa : Sulfat de Potassa : Sulfat
de ferro i Kainita

DROQUES I MATÈRIES CURTIENTS

J. ALESÁN

Freixures, 23 - BARCELONA